

„LIPSA DE METODĂ” METODICĂ ȘI „ECLECTISMUL” BINE ADMINISTRAT

Nicolae Bârna*

Critic – și, desigur, și istoric – literar de incontestabilă importanță în configurarea tabloului de ansamblu al evoluțiilor înregistrate pe tărâm literar românesc în ultimele șase decenii, Eugen Simion nu a avut, asemenea majorității colegilor săi de magistratură critică, o „metodă” critică predilectă sau unică, rigidă, fermă și ușor de depistat și definit. Mai bine zis, el nu a adoptat cu fanatism sau exclusivism scopul și instrumentarul vreunui din așa-zisele metode critice net definite și aflate în circulație în epoca în care a fost activ (sau în epoci anterioare). Este vădit și neîndoios faptul că felul de critică pe care l-a practicat nu a fost guvernat de – sau subordonat față de – vreuna din perspectivele de abordare sau disciplinele (din rândul științelor sociale, al științelor spiritului, al științelor limbajului și semnificării etc.) care prezidează la exercitarea unor formule de critică literară. Critica literară a lui Eugen Simion nu este una dominată ori determinată de o abordare sociologică, sociopolitică, filozofică, moralistă, istorică, estetistă etc. S-ar putea ca spirite atașate în mod particular rigorii teoretice – din rândul celor care au semnalat (și chiar deplâns) faptul că critica românească, în epoca în care, pe plan internațional, perspectiva teoretizantă și științifică era dominantă în materie de comentare a literaturii, a evitat atât recursul la teoria împrumutată din lingvistică, retorică ori poetică, dar și recursul la instrumentar filosofic, precum și afilierea ideologice explicite – să îl considere pe Eugen Simion ca un reprezentant al impresionismului, al unui impresionism lipsit de metodă. Etichetarea a fost, de altfel, de mult, făcută, însă se poate susține cu deplină îndreptățire că ea nu corespunde întru totul adevărului. Așadar, calificarea ca „impresionist”, oricum vagă sub raportul definirii metodei critice, e acceptabilă poate într-o abordare mai generală a peisajului criticii literare românești a anilor 1960-1990, în care „impresioniștii” (Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Valeriu Cristea, Lucian Raicu ș.a., care întruchipau o critică preponderent, dacă nu exclusiv „estetică”, o critică ce respinge sau eludează aspectele ideologice și teoretice, acordând prioritate afirmării autonomiei esteticului, cultivând exaltarea judecății de valoare, elogierea talentului, a intuiției, respingerea determinismului, toate acestea fiind elemente decisive ale strategiei de „eliberare” a criticii din aservirea față de factorul politico-ideologic totalitar cărei îi fusese victimă în perioada imediat anterioară) să fie diferențiați de colegi cu proceduri oarecum diferite, cum ar fi „cerchiștii”, de pildă, însă nu e operațională pentru desemnarea metodei criticului de care ne ocupăm. În opera acestuia a fost depistată și semnalată utilizarea tematismului lui

* C.S. I, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”; e-mail: nbirna@yahoo.fr

Jean-Pierre Richard (în *Dimineața poezilor*), precum și a unor strategii „barthiene” (de la Roland Barthes), observații nu lipsite de fundament, dar care nu echivalează cu identificarea unei „metode” care să fi fost adoptată consecvent și exclusiv de către Eugen Simion.

Se poate deci afirma că criticul nu a îmbrățișat o metodă critică anume, pe care să o utilizeze în mod constant în elaborarea scrierilor sale, dar se poate totodată remarca faptul că el a avut constant preocuparea de a identifica și alege, pentru fiecare caz particular al desfășurării demersului său critic – adică pentru fiecare text critic, pentru fiecare lucrare ori grup de lucrări ori secțiune a unei lucrări mai ample etc., formula de critică, unghiul de abordare, perspectiva și panoplia metodologică, adică, într-un cuvânt, „metoda” cea mai potrivită. Cea mai potrivită pentru atingerea scopurilor majore ale demersului criticului, scopuri despre care s-a opinat, cu temei, că ar fi rezidat în restabilirea unei ierarhii valorice reale în perspectivă istorică, în comprehensiunea aprofundată și multilaterală a operelor examinate, în elucidarea noimelor relevante ale acestora, în fundamentarea istorico-literară a judecății estetice, dar și în lămurirea unor aspecte teoretice, ținând în special de relația autor-operă ori de relația între biografie și textul literar (în special în ceea ce privește textele autobiografice, de autoficțiune, memorialistice ori diaristice etc.).

Metoda criticului consta, se poate spune, în alegerea „metodei” celei mai potrivite pentru fiecare caz. Se manifestă, de mai multă vreme, tendința de a atribui termenului de „eclectism” accepțiuni și conotații mai degrabă negative, punându-se accentul pe caracterul hibrid, lipsa de originalitate, preluarea necritică, îmbinarea mecanică sau discordantă, combinarea oarecum întâmplătoare sau forțată a unor elemente, poziții, metode, concepții, soluții etc., eterogene, de origini diferite; totuși se poate observa că eclectismul nu este marcat în mod obligatoriu de stigmatul inoportunului, al indezirabilului ș.a.m.d., căci există și cazuri de eclectism pozitiv, demn de admirație, constând în combinarea, înmănuncherea sau alternarea oportună și adecvată a unor căi, viziuni, concepte ori metode de naturi și/ sau origini diferite, hibridarea ori îmbinarea dovedindu-se potrivite și productive, legitimate de vădirea unui proiect de ansamblu, unificator. Despre un astfel de „eclectism”, oportun și judicios administrat, ni se pare că putem vorbi în legătură cu opera critică a lui Eugen Simion.

Diversitatea – și adecvarea – formulelor metodologice pot fi constatate și observate prin examinarea comparată a diferitelor lucrări care alcătuiesc opera criticului și istoricului literar Eugen Simion. De pildă, în textele de critică adunate în volumele seriei *Scriitori români de azi*, care alcătuiesc o panoramă a literaturii române contemporane, autorul practică o critică de evaluare și legitimare estetică a scrierilor vizate, critică despre care s-ar putea spune că este, până la un anumit punct, „impresionistă”, dar care, în același timp, caută să ofere demonstrarea, cu argumente istorico-literare, a justeții valorizării estetice.

În operele cu scop mai degrabă teoretic, cum sunt eseurile despre relația creator-

operă reunite în volumul *Întoarcerea autorului*, stilul și metoda de redactare, dar și viziunea și instrumentarul conceptual, nu sunt cele practicate ori adoptate în cazul criticii de întâmpinare ori de panoramare istorico-literară, ci acelea proprii eseului de idei, abordării teoretice (nu rigid scientistă, însă ci înzestrată cu suplețea argumentării, cu dinamismul recurgerii la demonstrația cu sprijin empiric și cu accentul unei poziționări personale, cvasiideologice, dacă se poate spune așa).

Așadar, caracteristică pentru autor este conjugarea metodelor critice diverse, alegerea – sau, dacă este nevoie, fasonarea, modelarea, întocmirea – căii critice oportune, adecvate, ideale pentru atingerea scopului propus. Care este scopul acela?, ne putem întreba. Ei bine, fără îndoială că, în chip vădit, este scopul propriu și caracteristic al demersurilor de critică literară, în diferitele sale variante sau sub diferitele sale aspecte. Simplificând, se poate afirma că critica literară se ocupă cu studierea, discutarea, evaluarea și interpretarea literaturii. „Scopul” ei, ca să zicem așa, e de a aduce afirmații noi, valide, relevante, pe fiecare din acele coordonate (abordate pe rând sau simultan, în diferite formule de reunire ori îmbinare a tipurilor de investigație). Acesta ar fi, din ce se poate deduce, și „scopul” lui Eugen Simion, cu precizarea că, cel mai adesea, țelul vizat pare să fi fost mai degrabă cel al unei sinteze de ansamblu decât ilustrarea intensivă și exclusivă a unui „capitol” sau a altuia din cele ce formează împreună domeniul criticii. Fiind perceptibil și un interes particular nu numai față de text, ci și față de omul care scrie – care a scris – textele cercetate, față de formula artistică, de mesajul moral, de mărturia social-istorică implicită etc. Susținător al prețurii valorii estetice a textului literar – față de politica oficialității de dinainte de 1989 de a încerca să impună conformitatea politico-propagandistică drept criteriu de evaluare a literaturii –, Eugen Simion nu a fost nicidecum vreun estetist unilateral, reduționist sau exclusivist, manifestând deschidere și disponibilitate către toate palierele sau coordonatele pe care se poate desfășura cercetarea și evaluarea critică. Și, în funcție de scopul propus și de perspectiva aleasă, și-a formulat ori modulat metoda critică – ori combinația metodologică – adecvată.

Un exemplu edificator de utilizare a unei metode mixte, hibride, superior eclectice e oferit de amplele lucrări ale criticului privind literatura cu substrat biografic (*Ficțiunea jurnalului intim*, București, 2001, 3 vol., *Genurile biograficului*, București, 2002 ș.a.). În *Ficțiunea jurnalului intim* tocmai circumscrierea, fundamentată, a chestiunii jurnalului ca gen literar (inclusiv ca gen al unei literaturi ... involuntare) pare să fie scopul (declarat) al lucrării. Subiectul a fost disecat de atâtea ori, și în chip atât de amănunțit, încât o revizitare era extrem de temerară. Ea era posibilă, totuși, dacă ar fi fost susținută de un mod de abordare inedit, legitim, original. La Eugen Simion, acest element particularizator ar fi tocmai tratarea fățiș subiectivă, deliberat „capricioasă” și foarte personală, deliberat ne-tehnicistă, în pofida faptului că e, la prima vedere (și nu doar la prima vedere: chiar este, realmente, deși subtil selectiv-lacunară), hiperanalitică. O abordare de *critic*, nu de teoretician „floros”.

Eugen Simion nu concurează cu emițătorii specializați de discursuri din categoriile amintite (fugar și incomplet) ceva mai sus: rămâne *critic* (critic à l'ancienne, vorba vine!). Adică „generalist“ (și nu specialist!) și, mai ales, scriitor (iar nu „savant“). Pe savanții și pe „specialiștii“ – în frunte cu inevitabilul Philippe Lejeune –, dar și pe unii dintre criticii-scriitori ori criticii-filozofi care s-au ocupat de subiectul pe care îl abordează, Eugen Simion îi citează și examinează în secțiunile așa-zicând teoretice ale propriului studiu privind jurnalul intim (întreg volumul I și pasaje relativ ample din celelalte: există o „navetă“ aproape permanentă între reperele teoretice și analiza de text). Făcând aceasta, continuă să facă operă de critic. Practică o critică a criticii, nu întocmește un dosar problematic prin adăugare pasivă. Lucrarea nu este un recensământ-panoramă neutru, istorist, ci conține și exprimă o poziționare. În primul volum, cel așa-zicând „teoretic“, criticul recurge frecvent la referirea concretă. Îi compară între ei pe diariștii pe care îi va analiza mai apoi și separat, în celelalte volume, îi compară sub aspectul câte unei chestiuni particulare (cea a sincerității, de pildă) ori recurge la „studii de caz“, comentând concentrat, în secțiunea teoretică, autori pe care nu îi va mai „relua“ pe larg. Astfel, partea teoretică și partea aplicată a vastei lucrări intercomunică într-o măsură apreciabilă, prima cuprinzând substanțiale ilustrări concrete, a doua prilejuind repetarea, reluarea, nuanțarea deslușirilor teoretice. Există o navetă permanentă între cele două unghiuri de analiză. Nu se lasă câtuși de puțin descumpănit de hățișul teoretic și factologic în care-l împinge subiectul pe care și l-a ales. Eugen Simion își dovedește, și cu acest prilej, buna stăpânire a artei parafrazării comentate. Reconstituie critic opera vizată, dar examinează critic și file importante din exegeza ce-i va fi fost consacrată anterior, de confrăți cu diferite orientări. El trece în revistă, reproduce, recenzează, dar ceea ce se impune relevant e dinamica, „mizanscena“, traiectul comparării punctelor de vedere. Examinarea teoretică și comentariul concret, la obiect, sunt împletite strâns, criticul procedând fără a face concurență teoreticienilor propriu-ziși ai chestiunii, care sunt menționați și citați selectiv, creditați intermitent și cu circumspecție, într-o lectură personală. Criticul se referă la opinii diverse, le face să dialogheze, alternează citate ori referiri care se susțin ori se contrazic. Le „împănează“ cu comentariul propriu, comentariu de regulă prudent, nuanțat, refuzând să crediteze orice „ambalări“, fie ele „psihanalitice“, „filosofice“ ori „calofile“. Piesele unui „dosar“ inevitabil stufos sunt cercetate – mai ales cele „teoretizante“! – cu circumspecție, uneori cu un scepticism ușor amuzat. Cu disponibilitate, totodată, și, în primul rând, cu scrupulul adecvării. În materie de „diaristologie“, criticul se raliază la autoritatea franceză (deja amintitul Philippe Lejeune, dar și Maurice Blanchot, apoi Roland Barthes, și mulți alții, ca să nu mai vorbim de diariștii comentați în volumul al II-lea al trilogiei *Ficțiunea jurnalului intim*, de regulă ei înșiși emițători de teoretizări pe tema jurnalului, majoritar francezi), dar nu i se subordonează sau aliniază necondiționat: e un Toma Necredinciosul, ține să verifice personal, pe teren (adică pe texte) adecvarea oricărui construct teoretic, ia de la fiecare ceea ce i se pare că e de luat, dubitează frecvent,

e, înainte de toate, rezervat și mefient. Concluziile avansate în cele din urmă poartă, astfel, girul de temeinicie conferit de deliberarea prelungită. În materie de analiză aplicată, criticul acționează ca scriitor, știe să confere dinamică și (un fel de) suflu epic unui comentariu, și încă unui comentariu al unor texte de regulă non-fluide, non-narative, a căror epică implicită se cere depistată și „reconstituită” : este chiar ceea ce face, nu o dată, exegetul, prin tensiunea atrăgătoare indusă în propriul text, prin ritmul susținut al lecturii critice, prin construcția montajului selectiv-revelator de parafrazări la care recurge.

Sunt recurente și caracteristice (și savuroase, prin umorul subtil pe care-l conțin) „prudențele”, retractările, dubitațiile, scepticismele ori uimirile (discret) „jucate” ale lui Eugen Simion, ca și așa-zisa „limitare de competență” declarată viclean, simulată tocmai pentru a introduce mai pregnant susținerea unor certitudini judicioase cumpănite. Scenariul unor asemenea exerciții de persuasiune rafinat retorică este, de regulă, următorul : argumentația începe cu o formulă negativă, de genul „Nu știu...” („nu știe”, pretinde el, cum stau de fapt lucrurile, cum ar trebui judecate, dacă e adevărată ori acceptabilă afirmația cutărui teoretician ori diarist etc., etc.), continuată – ori infirmată, mai bine zis, discret – ceva mai încolo printr-un „dar...”, conjuncție adversativă, după care criticul citează niște detalii, invocă niște exemple ori avansează niște constatări cu valoare „limitată”, care, însă, puse în legătură cu altele, țesute într-un „sistem” de mici tatonări, de supoziții, de observații fugare dar relevante, dau consistența și identitatea precisă a *lecturii critice* pe care o realizează. Din acele tatonări și adeziuni ori contestări „limitate” izbucnește în răstimp, lapidară, fără zorzoane emfatice ori ridicare a tonului, câte-o afirmație apăsată, susținută deplin, plauzibilă. Seria de volume consacrată literaturii diaristice manifestă o coerență de ansamblu, asigurată tocmai de unitatea viziunii critice, de lectura controlat-subiectivă pe care o „expune” criticul, „dezvăluindu-și”, prin aceasta, uneori, propria interioritate, poate mai mult chiar decât în propriile scrieri diaristice publicate de-a lungul anilor.

Această trilogie a fost urmată de *Genurile biograficului* (2002), carte „înrudită”, tratând în esență aceeași delicată temă și atestând statornică preocupare a criticului pentru literatura confesivă și, pe un plan mai cuprinzător, pentru relația complexă dintre biografic și literar, dintre persoana unui autor și literatura lui. Textele regrupate aici, deși scrise în epoci diferite, învederează apartenența lor la un demers unitar și vizează cu deosebire scrieri memorialistice și/sau autobiografice – deosebire greu de „legiferat” în chip tranșant, așa cum semnaleză criticul după examinarea susținerilor teoreticienilor care au abordat subiectul –, dar și jurnale. Câteva eseuri cu râvnă teoretică, operând cu generalizări și sistematizări (*Memoriile. Autobiografia. „Un pact de identitate”, Spațiul biograficului, Genurile înrudite*), grupate în deschiderea cărții, sub forma unui capitol intitulat *Pactul cu istoria*, trasează liniile directoare ale cercetării și schițează întreaga problematică a genurilor biograficului. Numeroasele eseuri critice sau cvasi-cronici literare care formează grosul volumului ilustrează convingător – și nuanțează sau întregesc, prin

observații de finețe și glosări de detaliu – observațiile și concluziile din segmentul introductiv.

Un reper important în cariera critică a lui Eugen Simion este, după cum se știe, constituit de faptul că, prin curajoasa luare de poziție teoretică exprimată în volumul *Întoarcerea autorului*, s-a situat în răspăr față de linia doctrinară dominantă în epocă în domeniul de specialitate, linie care impunea respingerea biograficului, neglijarea raportării la determinările istorice, recomandând în schimb împrumutul de concepte și teorii din sfera lingvisticii, retoricii, poeticii etc. Procedând astfel, el anticipa inflexiunea ulterioară a traseului ideologiei și practicii în istoria și critica literară, fiind deci un precursor al unui „nou biografism”.

Interesul pentru elementul biografic al autilorilor de literatură, pentru relația între viața scriitorului și operele sale este vădit la Eugen Simion. Stau dovadă amplele lucrări care analizează, cu raportări concrete, chestiunea.

Dar biografismul – nu vechiul biografism cu adevărat „depășit”, căci marcat de pozitivism și de o optică simplist-deterministă, ci un „nou biografism”, susținut de rafinamentul analizelor moderne – este nu numai „reabilitat” teoretic, ci și practicat ca atare de însuși criticul, ca una din componentele importante ale metodei sale de lucru. Eugen Simion nu a dat propriu-zis biografii are unor scriitori, însă partea așa-zicând biografică are un loc de seamă în monografiile. E un „biografism” deloc marcat de pozitivism ori de alte „racile” ori caracteristici perimate și ieșite din uz, dar înzestrat cu suplețe în abordare și cu capacitatea de adecvare nuanțată propriei demersului critic modern. Nu este vorba așadar de un biografism superficial ori schematic, atent la evenimente fără însemnătate și dispus la deducții mecanice, pozitivistice, ci un biografism profund, care urmărește repercusiunile experienței trăite asupra spiritului creator, vizând conturarea biografiei intelectuale și afective, pândită, observată și dezvăluită la nivelul mărturiilor și, mai ales, al textelor.

Se poate observa că, biziindu-se pe avantajele oferite de biografismul judicios exploatat, asociat procedărilor adecvate preluate din celelalte „metode” critice utilizate în mod obișnuit, Eugen Simion a conceput și demonstrat practic o formulă mixtă – care ar putea fi calificată ca „poli-metodică” – , cât se poate de potrivită pentru aprehendarea fructuoasă, cu rezultate relevante, a creației unor importante personalități. Respectiva formulă „polimetodică” a fost ilustrată pilduitor mai ales în monografiile publicate de critic în perioada 1990-2020: *Mircea Eliade, un spirit al amplitudinii* (București, 1995, reeditată sub titlul *Mircea Eliade, nodurile și semnele prozei*, la București și Iași, în 2005, respectiv 2006, precum și, în traducere franceză, cu titlul *Mircea Eliade romancier*, la Paris, în 2004), *Tânărul Eugen Ionescu* (carte care, în principiu, era menită să-l descopere și portretizeze critic pe „tânărul” Ionescu, autorul de limbă română, în scopul de a releva și lămurii mai bine trăsături ale personalității „marelui” Eugène Ionesco, scriitorul francez de renume mondial, dar în focul acțiunii, demersul criticului a excedat finalmente obiectivul inițial, lucrarea, augmentată și amendată la reeditări, ajungând să dea seama de

personalitatea și de cariera literară ale scriitorului nu numai în limitele „perioadei românești”, ci la scara întregii sale vieți), *Ion Creangă, cruzimile unui moralist jovial* (Iași, 2011), *Cioran: o mitologie a nedesăvârșirilor* (București, 2014), *Alexandru Odobescu. Un romantic erudit și anxios, iubitor de reverii clasicizante* (lucrarea, consacrată unei personalități de care Eugen Simion s-a arătat în mod statornic interesat, a apărut în 2015).

O demonstrație pilduitoare a felului în care funcționează acea metodă proprie a criticului, constând din îmbinarea ideală a diferite metode aflate în circulație ne-o poate oferi o succintă examinare a monografiei ce-l vizează pe Ion Creangă. Excepțională, admirată și elogiată pe drept cuvânt de critică și de cititori, ea oferă o investigație totală, aprofundată și exhaustivă a operei scriitorului, a universului acesteia dar și a „retoricii” ei concrete, rezultat al unor abordări din varii perspective și cu instrumente critice multiple, complementare. Criticul își vedește din nou deja cunoscuta abilitate de a împleti recursul la panoplia teoriei cu comentariul slobod, eliberat de constrângerile vreunei „metode” excesiv tehniciste, obținând astfel o sinteză metodologică și expresivă cu rezultate din cele mai fericite, oferind impresia unei examinări depline, atotcuprinzătoare. Sunt invocate, în demersul critic, practic toate lucrările importante despre Creangă publicate anterior (de pildă cele semnate de Jean Boutière, Vasile Lovinescu, Cornel Regman, Valeriu Cristea, precum și, în primul rând, contribuția lui G. Călinescu), cu care Eugen Simion înțelege să dialogheze în chip fertil, acceptând unele din susținerile preopinenților, pe altele respingându-le ori nuanțându-le, confruntându-le cu propriile opinii ori concluzii, în vădita strădanie de a înfățișa o imagine cât mai completă a receptării de care a avut parte opera lui Creangă. Se pot recunoaște, în demersul criticului, proceduri proprii tematismului, se poate depista apelul la atuurile erudiției și documentării, utilizarea armelor tipologiei, recurgerea la contextualizarea social-istorică, aspecte ținând de naratologie etc., și, desigur, judicios folosite, instrumentele biografismului. Caruselul unghiurilor și mijloacelor de abordare, diversitatea și complementaritatea acestora concurează fericit la conturarea pregnantă a ceea ce autoarea postfeței volumului fixa prin formula „structura unei existențe”. Amploarea și consistența lucrării au suscitat reacții diverse, s-a opinat uneori (recurgându-se la o formulă deja clișeizată pentru a da seama de situații similare) că Eugen Simion ne-ar fi oferit „un nou Creangă”, dar s-a ivit și părerea că, dimpotrivă, el nu a dat un Creangă „nou”, ci l-a reînălțat — și consolidat, prin aprofundare analitică — pe „cel vechi”. Dincolo de asemenea diferențe de receptare, un lucru pare cert: fie că vom considera că imaginea scriitorului este una nouă, sau cea „veche”, amplificată și remodelată parțial, nu vom putea contesta faptul că Eugen Simion ne-a dat „un Creangă” (adică un amplu volum, un eseu critic despre Creangă) complet. Complet și memorabil tocmai prin sentimentul de completitudine trezit de sinteza metodologică pe care se sprijină lucrarea.

BIBLIOGRAFIE:

- Simion, Eugen. *Scriitori români de azi*, I–IV, București, 1974-1989.
 Simion, Eugen. *Dimineața poezilor*, București, 1980.
 Simion, Eugen. *Întoarcerea autorului. Eseuri despre relația creator-operă*, București, 1981.
 Simion, Eugen. *Mircea Eliade, un spirit al amplitudinii*, București, 1995.
 Simion, Eugen. *Ficțiunea jurnalului intim*, I–III, București, 2001.
 Simion, Eugen. *Genurile biograficului*, București, 2002.
 Simion, Eugen. *Tânărul Eugen Ionescu*, București, 2006.
 Simion, Eugen. *Ion Creangă. Cruzimile unui moralist jovial*, Iași, 2011.
 Simion, Eugen. *Cioran: o mitologie a nedesăvârșirilor*, București, 2014.
 Simion, Eugen. *Alexandru Odobescu. un romantic erudit și anxious, iubitor de reverii clasicizante*, București, 2015.

**METHODICAL „LACK OF METHOD”
AND WELL ADMINISTERED „ECLECTICISM”**

Abstract: Critic and literary historian of indisputable importance in shaping the overall picture of the evolutions recorded in the Romanian literary realm in the last six decades, Eugen Simion did not have (as well as, moreover, most of his colleagues in the critical magistracy belonging to the same generation of creation) a specific, unique or preferred critical „method”, rigid, firm and easy to detect and define. This apparent lack of method is actually the result of mastery in methodological synthesis and the effect of an inspired positive eclecticism. The critic has happily combined or joined together methods and perspectives, with admirable results, he has constantly shown concern to identify and choose, for each particular case of the development of his critical approach — that is, for each critical text, for each work or group of works or section of a larger work etc. — , the formula of criticism, the angle of approach, the perspective and the methodological panoply, that is, in a word, the most suitable „method”. He practiced an aesthetic assessment criticism, using in an opportune manner the tools offered by the scientific approach, he followed the historical-literary foundation of the aesthetic judgment, but also the clarification of some theoretical aspects, especially regarding the author-work relationship or the relationship between biography and the literary text, he revalued and reinvented, productively, the biographism, he did not avoid the appeal to the advantages of erudition and documentation, the use of the “weapons” of typology, the recourse to social-historical contextualization, the recourse to aspects related to narratology, etc. The carousel of angles and means of approach, their diversity and complementarity, happily compete for the meaningful outline of „total” critical approaches, of an impressive methodological synthesis, giving the feeling of completeness. The text of the communication tries to give an account of the way in which these procedures of the critic manifested themselves at the level of some of his books.

Keywords: *literary criticism; critical methods; impressionism; thematic approach; eclecticism; the timely and appropriate combination, interweaving or alternation of ways, visions, concepts or methods of different natures and/or origins; combining various critical methods; evaluation criticism and aesthetic legitimating; historical-literary foundation of aesthetic judgment; the creator-work relationship; biography; literature with autobiographical substrate; methodological synthesis.*